

ROSJA "NIEWIARYGODNYM PARTNEREM ENERGETYCZNYM EUROPY", CZYLI O GRZE STRATEGICZNEJ W KRYNICY [KOMENTARZ]

Podczas ostatniego dnia Forum Ekonomicznego w Krynicy (7 września 2017) po raz pierwszy w historii tego wydarzenia odbyła się gra strategiczna na temat „Europejsko-norweska współpraca w zakresie bezpieczeństwa energetycznego”. Oparta była o metodologię analizy strategicznej, wykorzystywanej w sektorze obronnym. Gra została przeprowadzona z udziałem ekspertów oraz obserwatorów. Wzięli w niej udział eksperci z Polski, Słowacji, Chorwacji, Niemiec, Norwegii, Ukrainy, Mołdawii i Kosowa reprezentujący czołowe instytucje analityczne, biznes i naukę. Za cel gry postawiono weryfikację modeli polityki energetycznej ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa energetycznego oraz wychwycenie zmian jakościowych płynących ze środowiska wewnętrznego jak i otoczenia międzynarodowego a mogących wpływać na procesy decyzyjne, ergo polityki energetyczne państw i strategię przedsiębiorstw.

Wyniki gry są w dużym stopniu zaskoczeniem. Po realizacji planowanych inwestycji w obszarze Międzymorza (2022 rok), kwestie wstrzymania importu gazu lub też dyktowania wyższych cen niż rynkowe przez Federację Rosyjską nie będą stanowiły zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego i ekonomicznego państw tego obszaru. Państwa z grupy V4+ oraz spoza UE i EOG wskazują, iż oczekują i przygotowują się one na wstrzymanie dostaw gazu i ropy naftowej z Federacji Rosyjskiej. Tym samym, uznają ten kraj za mało wiarygodnego dostawcę, który dzięki wykorzystaniu gazu i ropy naftowej chce wpływać na ich sytuację polityczną oraz ekonomiczną. Jest to kluczowy czynnik wpływających na polityki energetyczne, stanowiąc jednocześnie naturalny obszar wspólnych interesów i współpracy.

Percepcja zagrożeń wpływa również na ewentualne zaangażowanie finansowe w rosyjski sektor wydobywczy węglowodorów. Nawet wprowadzenie szczególnie opłacalnej formuły Production Sharing Agreements nie wywołuje chęci inwestycji ze strony wszystkich uczestników gry prócz Niemiec. Norwegia jako eksporter surowców energetycznych ma inną percepcję zagrożeń, co jest naturalne. Zagrożenia dla obszaru Międzymorza stanowią dla niej szansę wzmocnienia swojej pozycji jako eksportera surowców energetycznych do Unii Europejskiej. Jednakże, w przypadku dynamicznego ograniczenia lub wstrzymania eksportu gazu z Federacji Rosyjskiej, Norwegia nie będzie w stanie zaspokoić ewentualnych niedoborów, a jedynie może łagodzić cenowe skutki takiej sytuacji.

Zobacz także: [„Energetyczny Houdini”: gaz z szelfu norweskiego dla Ukrainy bez Baltic Pipe? \[KOMENTARZ\]](#)

Największy problem dla uczestników gry stanowiły zmiany technologiczne (2025 rok), które zostały zdefiniowane jako „tani i efektywny sposób magazynowania energii”. Niemcy uznały taki scenariusz za wspierający ich dotychczasową politykę. Uważam, iż biorąc pod uwagę zaangażowanie w budowę Nord Stream II, bardzo prawdopodobne jest wystąpienie lock-in effects dla rozwoju OZE. Tym samym,

Niemcy poruszają się na bardzo cienkiej linii w swojej polityce energetycznej między rozwojem OZE a zbyt długim opieraniu się na paliwie przejściowym, jakim jest gaz. Bardzo interesujące było stanowisko Norwegii, która uznała taki scenariusz jako dużą szansę inwestycyjną i nie wyklucza zaangażowania w całym regionie zarówno członków UE jak i państw z poza UE.

Z punktu widzenia większości uczestników gry, możliwości zastosowania technologii magazynowania energii i zmiany polityki energetycznej są szansą. Zgodnie uznano, iż największe straty poniosą eksporterzy ropy naftowej i gazu, co może mieć głębokie konsekwencje w obszarze bezpieczeństwa. Niemcy i Norwegia podniosły problem zachowania w takim wypadku stabilności politycznej Federacji Rosyjskiej. Wszyscy podkreślali, iż kluczem do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego jest współpraca regionalna i wykorzystanie mechanizmów europejskich w sektorze elektroenergetycznym. Ukraina postuluje synchronizację swojego systemu elektroenergetycznego z systemem europejskim. Współpraca taka powinna odbywać się poprzez mechanizmy rynkowe oparte na giełdzie energii. Scenariusz ten pokazuje, iż zmiany technologiczne które wpływają na politykę energetyczną i bezpieczeństwo energetyczne jednocześnie są trudne do uchwycenia w bieżącej polityce.

Zobacz także: [Eksport gazu z Polski na Ukrainę: "Umiarkowany optymizm jest uzasadniony" \[ANALIZA\]](#)

Wnioski z badania są następujące. Po pierwsze, po 2022 roku państwa V4+ oraz spoza UE i EOG po rozbudowie infrastruktury nie postrzegają importu gazu Federacji Rosyjskiej jako zagrożenia. Po drugie, dla V4+ oraz spoza UE i EOG nie tylko cena jest istotnym kryterium wyboru dostawców, ale również kwestie bezpieczeństwa energetycznego. Po trzecie, efektywny ekonomicznie i technicznie sposób magazynowania energii jest kluczowym czynnikiem zmian zarówno w układzie geopolitycznym jak również geostrategicznym w Unii Europejskiej jej otoczeniu oraz dostawców węgłowodórów. Po czwarte, państwa V4+ oraz spoza UE i EOG znajdujące się w okresie transformacji koncentrują swoje wysiłki na bieżącym rozwiązywaniu problemów i mają problemy w myśleniu długoterminowym i strategicznym, co ma istotny negatywny wpływ na ich politykę energetyczną.

Rekomendacje można zawrzeć w 5 punktach. Po pierwsze, należy zinstytucjonalizować współpracę w zakresie bezpieczeństwa energetycznego, a szczególnie gazu i energii elektrycznej w obszarze Międzymorza, włączając najbliższych południowych i wschodnich sąsiadów nie będącymi członkami UE. Po drugie, należy jak najszybciej zrealizować projekt Baltic Pipe, rozbudować terminal LNG w Świnoujściu i dokończyć budowę terminala LNG w Chorwacji we współpracy z państwami regionu ESW jako inwestycji strategicznie wzmacniających bezpieczeństwo energetyczne państw UE i jej sąsiadów. Po trzecie, należy wzmocnić współpracę i dialog w zakresie polityki energetycznej między Norwegią, a państwami Europy Środkowo-Wschodniej w zakresie rozbudowy infrastruktury gazowej oraz sieci elektroenergetycznych zwiększając koordynację polityk energetycznych. Po czwarte, należy zmniejszać popyt na importowane węglowodory, a w dłuższej perspektywie w ogóle z niego zrezygnować, co zmniejszy cenowe efekty ich dużej zmienności. Powinno to być kluczowym długoterminowym celem państw Europy Środkowowschodniej, wzmacniających bezpieczeństwo ekonomiczne i energetyczne i jednocześnie osłabiających zdolności Rosji do modernizacji kompleksu zbrojeniowego. Po piąte, należy rozwijać technologie magazynowania energii.

Zobacz także: [Ekspert Forum Energii: scenariusz węglowy jest dla polskiej energetyki dużym wyzwaniem](#)